

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/177/2023
Identifikačné číslo spisu:	122204865
Dátum vydania rozhodnutia:	19.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:122204865.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti Verejné prístavy, a. s., Bratislava, Prístavná 10, IČO: 36 856 541, zastúpenej advokátskou kanceláriou GARAJ & Partners s.r.o., Bratislava, Jozefská 3, IČO: 35 951 125, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Slovenská plavba a prístavy a.s., Bratislava, Horárska 12, IČO: 35 705 671, zastúpenej advokátkou JUDr. Michaelou Törökovou, Bratislava, Ul. 29. augusta 5, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B2-26Cb/161/2022, pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 26Cb/161/2022, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 9. marca 2023 sp. zn. 2Cob/15/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 26. októbra 2022 č. k. 26Cb/161/2022-122 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalovanej vo vzťahu k žalobkyni a osobám odvodzujúcim svoje práva od žalobkyne, povinnosť zdržať sa spoplatňovania vstupu a/ alebo prejazdu motorových vozidiel a/ alebo parkovania motorových vozidiel na pozemných komunikáciách a spevnených plochách, ktoré sú vo vlastníctve žalovanej a ktoré sú postavené na pozemkoch vo vlastníctve žalobkyne zapísaných na liste vlastníctva č. XXX vedenom Okresným úradom Bratislava, katastrálny odbor pre okres Bratislava II, obec A. - T., katastrálne územie N., bližšie špecifikovaných vo výroku I. Žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

1.1. Žalobkyňa svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnila tým, že je výlučnou vlastníčkou pozemkov nachádzajúcich sa v územnom obvode verejného prístavu Bratislava bližšie špecifikovaných v návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Na pozemkoch je zriadené vecné bremeno v prospech žalovanej ako oprávnenej z vecného bremena a ako výlučnej vlastníčky účelových komunikácií a ich súčastí, železničných tratí, vlečiek a ich súčastí, manipulačných a skladových plôch a ostatných inžinierskych sietí mať tieto stavby zriadené na predmetných pozemkoch. Žalobkyňa tak vlastní pozemky v územnom obvode verejného prístavu Bratislava a žalovaná vlastní dopravnú

infraštruktúru (pozemné komunikácie, spevnené plochy - parkoviská, a pod.). Žalovaná znemožňuje žalobkyni vykonávať činnosti, na ktorých plnenie bola založená v zmysle zákona č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vnútrozemskej plavbe“). Žalobkyňa sa môže na svoje pozemky dostať výlučne cez rampy umiestnené pri vstupoch do územného obvodu verejného prístavu Bratislava a cez pozemné komunikácie vo výlučnom vlastníctve žalovanej, v súvislosti s ktorými bolo zriadené aj vecné bremeno. Do 31. augusta 2022 žalovaná umožňovala žalobkyni a jej zamestnancom bezodplatný vstup do územného obvodu verejného prístavu Bratislava cez vstupné rampy a bezodplatné užívanie pozemných komunikácií a spevnených plôch, ktoré majú byť vo vlastníctve žalovanej. Počnúc 1. septembrom 2022 žalovaná pristúpila k spoplatneniu, pričom za 1 hod. zotrvania v územnom obvode verejného prístavu Bratislava účtuje žalobkyni sumu vo výške 5,- eur, maximálne 35,- eur za každý, aj začatý kalendárny deň, napriek tomu, že tieto pozemné komunikácie a spevnené plochy sú postavené na pozemkoch vo vlastníctve žalobkyne a žalobkyňa zriadila v prospech žalovanej vecné bremeno. Žalovaná sa tým dopúšťa konania, ktorým sa marí napĺňanie účelov, na ktoré bola žalobkyňa založená v zmysle zákona o vnútrozemskej plavbe, sťažuje vykonávanie kontroly verejného prístavu Bratislava a činností, ktoré sa vo verejnom prístave realizujú, a neprimeraným spôsobom zvyšuje náklady žalobkyne na vykonávanie činností definovaných zákonom o vnútrozemskej plavbe, čím vznikla neodkladná potreba úpravy pomerov medzi stranami sporu.

1.2. Súd prvej inštancie, po preskúmaní návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, vyhodnotení skutočností a tvrdení v ňom obsiahnutých, v nadväznosti na obsah žalobkyňou predložených listín dospel k záveru o naplnení predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia. Mal za preukázané, že žalobkyňa osvedčila právny vzťah k Pozemkom, na ktorých bolo zriadené Vecné bremeno v prospech žalovanej, ktorá je výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa na Pozemkoch žalobkyne. Žalobkyňa osvedčila, že žalovaná pristúpila k spoplatneniu jej vstupu do verejného prístavu Bratislava a užívania pozemných komunikácií a spevnených plôch, čím žalobkyňu ako prevádzkovateľa verejného prístavu Bratislava obmedzila a sťažila jej vykonávanie činností vyplývajúcich zo zákona o vnútrozemskej plavbe. Žalovaná svojím konaním neprimeraným spôsobom navyšuje náklady žalobkyne na vykonanie zákonom stanovených činností a povinností, pričom pozemné komunikácie a spevnené plochy vo vlastníctve žalovanej sú postavené na pozemkoch vo vlastníctve žalobkyne.

1.3. Po právnom posúdení veci podľa § 324 ods. 1, 2, 3, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1, 2, § 328 ods. 1, 2, § 329 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), § 5 ods. 3, 4, 5, § 6 ods. 6 zákona o vnútrozemskej plavbe dospel súd prvej inštancie k záveru, že účelom neodkladného opatrenia je v tomto prípade zabránenie zväčšovania ujmy na vlastníckych právach žalobkyne a zabránenie neprimeranému sťaženiu vykonávania činností žalobkyne ako prevádzkovateľa verejného prístavu Bratislava v zmysle zákona o vnútrozemskej plavbe. Na základe uvedeného posúdil ako splnenú podmienku neodkladnosti úpravy pomerov medzi sporovými stranami. Žalobkyňa dostatočne osvedčila, že žalovaná vyvíja činnosť, ktorá by ju bezodkladne obmedzovala v jej činnosti, resp. že by jej činnosťou žalovanej vznikla alebo mohla vzniknúť škoda značného rozsahu pri vykonávaní svojej činnosti. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní zobral do úvahy skutočnosť, že pozemné komunikácie a spevnené plochy sa nezapisujú do katastra nehnuteľností, v takom prípade vecné bremeno nie je možné zriadiť a žalobkyňa sa nemôže na súde domáhať zriadenia vecného bremena spočívajúceho v umožnení užívania pozemných komunikácií a spevnených plôch bezodplatne resp. za jednorazovú odplatu, čím je neprimerane obmedzená pri výkone svojich práv. Žalobkyňa sa môže na svoje pozemky dostať výlučne cez rampy umiestnené pri vstupoch do verejného prístavu Bratislava a cez pozemné komunikácie vo vlastníctve žalovanej, v súvislosti s ktorými bolo zriadené aj vecné bremeno. Súd tiež dospel k záveru, že nariadením neodkladného opatrenia nebude žalovaná žiadnym spôsobom obmedzená pri výkone podnikateľskej činnosti a nevznikne jej škoda takého rozsahu, ktorá by predstavovala neprimeranú nevýhodnosť na jeho strane.

1.4. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej uznesením z 9. marca 2023 sp. zn. 2Cob/15/2023 zmenil uznesenie súdu prvej inštancie tak, že návrh žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania v plnom rozsahu, o ktorých výške rozhodne súd prvej

inštalácie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2.1. Odvolací súd v danom prípade dospel k záveru, že má právomoc vo veci ďalej konať a rozhodnúť. Hoci sama žalobkyňa už v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (a neskôr aj vo vyjadrení k odvolaniu) viedla polemiku o charaktere komunikácií, z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštalácie podľa odvolacieho súdu nevyplýva, akým spôsobom sa vysporiadal s právomocou súdu vo veci konať a rozhodnúť. Podľa rozhodovacej praxe do právomoci všeobecných súdov v rámci súkromnoprávnej žaloby nespadá rozhodovanie o návrhu, ktorý sa týka využívania účelovej komunikácie, ktorá je regulovaná verejným právom. Žalobkyňa v danom prípade neosvedčila, že by komunikácie vo vlastníctve žalovanej mali verejný charakter a z obsahu spisu vyplýva, že ide o účelové komunikácie v uzavretom objekte nákladného prístavu [§ 22 ods. 3 veta prvá a druhá zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) ďalej len „cestný zákon“].

2.2. Súd prvej inštalácie v rozpore s § 337 CSP neposkytol žalovanej žiadne poučenie, ktorý nedostatok by bol dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia. V danom prípade ale podľa odvolacieho súdu neboli osvedčené ani dôvody na nariadenie neodkladného opatrenia, pretože žalobkyňa neosvedčila danosť svojho nároku a tento nárok nepodložila žiadnym zákonným ustanovením, z ktorého by bolo možné vyvodíť jej právo na bezodplatné užívanie stavieb vo vlastníctve žalovanej (pozemných komunikácií a spevnených plôch). Žalobkyňa neosvedčila splnenie podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, dôvodnosť ani existenciu nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Súd prvej inštalácie nariadenie neodkladného opatrenia odôvodnil tým, že žalovaná pristúpila k spoplatneniu vstupu žalobkyne do verejného prístavu Bratislava a užívania pozemných komunikácií a spevnených plôch vo verejnom prístave Bratislava a žalobkyňu obmedzila a sťažila vykonávanie činností vyplývajúcich zo zákona o vnútrozemskej plavbe ako prevádzkovateľa verejného prístavu Bratislava. Zo záverov súdu prvej inštalácie ale nevyplýva, aké konkrétne právo žalobkyne žalovaná porušila v takej intenzite, že jeho ochrana vyžaduje okamžitý zásah súdu vo forme bezodkladnej úpravy pomerov strán. Z návrhu ani priložených listín podľa odvolacieho súdu nevyplýva, že by žalovaná bránila žalobkyňu vo vstupe alebo vjazde do verejného prístavu Bratislava, prístupe na pozemky a stavby vo vlastníctve žalobkyne alebo jej bránila vo vykonávaní činnosti prevádzkovateľa verejného prístavu Bratislava. Žalobkyňa neosvedčila, že komunikácie vo vlastníctve žalovanej majú charakter verejných komunikácií, na ktoré by sa vzťahovalo právo všeobecného užívania. Súdom prvej inštalácie uložená povinnosť obmedzuje žalovanú ako vlastníka v jej vlastníckom práve s vecou nakladať (a v zásade voči žalobkyňu a neurčitému okruhu osôb aj prípadne brať z nej úžitky), keď bez časového obmedzenia žalovanú obmedzil v možnosti požadovať za užívanie vecí vo svojom vlastníctve akúkoľvek odplatu v rozpore s § 123 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) a tiež nad rámec ústavných rámcov možnosti obmedzenia vlastníckeho práva v čl. 20 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky. Odvolací súd nemal za osvedčené ani tvrdenie žalobkyne, že nákladný prístav je prístupný verejnosti, t. j. komukoľvek, kto akceptuje prístavný poriadok a za využitie prístavu uhradí príslušnú úhradu v zmysle Sadzobníka žalovanej. I keď má prístav charakter verejného, neznamená to, že je bez akýchkoľvek obmedzení dostupný na všeobecné užívanie verejnosti.

2.3. Podstata sporu medzi stranami podľa odvolacieho súdu v skutočnosti spočíva vo vyriešení právnej otázky, či žalovaná má alebo nemá z hmotného práva nárok na protihodnotu za užívanie infraštruktúry v jej vlastníctve. Táto otázka sa nedá vyriešiť bez vykonania relevantného dokazovania a právneho posúdenia v rámci inštitútu neodkladného opatrenia, ktoré nahrádza vec samu. V danej veci nemôže konaním žalovanej dochádzať k obmedzeniu vlastníckeho práva žalobkyne pri nakladaní so svojím majetkom, nakoľko toto je obmedzené už existenciou samotných stavieb komunikácií a vecným bremenom, ktoré pozemky pod komunikáciami zaťažuje. Žalobkyňa nadobudla pozemky od právneho predchodcu s plným vedomím, že sú zastavané komunikáciami žalovanej a zaťažené vecným bremenom, za ktoré bola vyplatená jednorazová odplata, a ktoré preto nebude môcť nikdy v budúcnosti reálne užívať. Rovnako tak s plným vedomím, že zmluvný vzťah so žalovanou zo zmluvy o zriadení vecného bremena neupravoval vzájomné vzťahy medzi stranami týkajúce sa užívania stavieb žalovanej postavených na zaťažených pozemkoch žalobkyne. Vlastníctvo žalovanej ku komunikáciám mal pritom odvolací súd osvedčené z údajov listov vlastníctva, ktoré tvoria obsah spisu, vrátane obsahu zapísanej tarchy, ako aj listín predložených žalovanou k vyjadreniu. Samotná žalobkyňa postavila svoj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia na skutkovom tvrdení, že žalovaná vlastní dopravnú infraštruktúru v územnom obvode verejného prístavu Bratislava.

2.4. Odvolací súd sa nestotožnil so závermi súdu prvej inštancie, že v danom prípade je daná potreba bezodkladnej úpravy pomerov. Túto nemožno odvodzovať len od skutočnosti, že žalobkyni vznikajú zvýšené náklady na podnikateľskú činnosť v podobe odplaty za užívanie infraštruktúry vo vlastníctve žalovanej. Nie je zrejmé, aká konkrétna ujma na vlastníckych právach žalobkyne k akému predmetu vlastníctva vznikla, ktorej zväčšovaniu má neodkladné opatrenie zabrániť, a ani k sťaženiu vykonávania ktorých konkrétnych činností žalobkyne ako prevádzkovateľa verejného prístavu prišlo nad primeranú mieru. Samotný odkaz na účel zriadenia žalobkyne a jej úlohy v zákone o vnútrozemskej plavbe nepostačuje. Navyše, súd prvej inštancie upravil vzťahy konečným spôsobom nielen medzi stranami sporu, ale i medzi žalovanou a neobmedzeným okruhom subjektov označených ako „osoby odvodzujúce svoje práva od žalobkyne“ bez toho, aby tieto dostatočne špecifikoval. Vo vzťahu k záverom o nemožnosti zriadiť vecné bremeno odvolací súd poukázal, že pre posúdenie otázky, či sa právo zodpovedajúce vecnému bremenu zapisuje do katastra nehnuteľností, je rozhodujúce len to, či sa v katastri nehnuteľností eviduje nehnuteľnosť zaťažená, t.j. tá ku ktorej má vecné bremeno vzniknúť, nie to, či v katastri je evidovaná nehnuteľnosť, v ktorej prospech sa vecné bremeno zriaďuje.

2.5. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ust. § 420 písm. a) a f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu resp. súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, eventuálne aby uznesenie odvolacieho súdu zmenil tak, že potvrdí uznesenie súdu prvej inštancie. Zároveň dovolaciemu súdu navrhla priznať žalobkyni nárok na náhradu trov konania vedeného na súde prvej aj druhej inštancie, ako aj trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

3.1. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. a) CSP žalobkyňa oprela o tvrdenie, že odvolací súd nesprávne posúdil povahu pozemných komunikácií nachádzajúcich sa vo verejnom prístave Bratislava. V čase vydávania kolaudačných rozhodnutí predložených žalovanou právna úprava nerozlišovala komunikácie na verejné a neverejné (súkromné). Všetky pozemné komunikácie mali verejný charakter. Navyše, stavebníkom a pôvodným vlastníkom predmetných komunikácií bol štátny orgán - Štátna plavebná správa, Bratislava, resp. Československá plavba dunajská n.o. Bratislava. Pozemné komunikácie tak boli kolaudované ako verejné; ak by malo dôjsť k zmene ich charakteru, vyžadovalo by sa v súčasnosti rozhodnutie obce (§ 22 ods. 3 cestného zákona). Žalovaná nijak nepreukázala neverejný charakter pozemných komunikácií. Odvolací súd nemal návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietnuť, ale mal konanie zastaviť pre nedostatok právomoci civilného súdu a vec postúpiť príslušnému správnenému orgánu.

3.2. Namietajúc porušenie práva na spravodlivý proces žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala aj z ust. § 420 písm. f) CSP. Podľa dovolateľky z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu nevyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami odvolacieho súdu pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Právne závery vychádzajú zo selektívneho hodnotenia dôkazov a skutočností. Odôvodnenie napadnutého uznesenia odvolacieho súdu nemá žiaden skutkový, právny a ani logický základ. Odvolací súd neprihliadol na viaceré podstatné skutočnosti a neumožnil žalobkyni vyjadriť sa k vyjadreniu žalovanej v odvolacom konaní a k nemu pripojeným dôkazom. Odvolací súd nezohľadnil, že pozemné komunikácie a spevnené plochy v nákladnom prístave Bratislava sú vybudované na pozemkoch vo vlastníctve žalobkyne, ktorá ich umiestnenie na svojich pozemkoch trpí a žiadnym spôsobom neznemožňuje ich užívanie. Právny predchodca žalobkyne zriadil vecné bremeno v prospech žalovanej za jednorazovú odplatu. K uzavretiu zmluvy o zriadení vecného bremena však došlo za situácie, kedy žalovaná nespĺňala užívanie pozemných komunikácií a spevnených plôch. Hoci strany mali medzi sebou zaužívanú prax spočívajúcu v bezodplatnom užívaní pozemných komunikácií a spevnených plôch, žalovaná v súčasnosti pristúpila k spoplatneniu vstupu do nákladného verejného prístavu Bratislava a zotrvania v ňom, a to bez ohľadu na to, či dochádza reálne k využívaniu pozemných komunikácií a spevnených plôch alebo nie. Žalovaná sa napriek zľave z nájomného snaží obohatovať na úkor žalobkyne aj vyberaním ďalších poplatkov za vstup do nákladného verejného prístavu Bratislava. Žalobkyňa je neprimerane obmedzená vo výkone svojho vlastníckeho práva k Pozemkom. Žalovaná svojím konaním sťažuje výkon činností žalobkyne ako prevádzkovateľa verejného prístavu definovaných v zákone o vnútrozemskej plavbe. V tejto súvislosti odvolací súd v rozpore so

zásadou iura novit curia požadoval, aby žalobkyňa dokazovala obsah právnych predpisov. Už samotný odkaz súdu prvej inštancie na zákon o vnútrozemskej plavbe postačoval na špecifikovanie toho, vykonávanie ktorých činností žalobkyne je konaním žalovanej obmedzené. Žalobkyňa nemala povinnosť podložiť svoj nárok konkrétnym zákonným ustanovením, povinnosť právnej kvalifikácie zaťažuje súd.

3.3. Vývodzujúc prípustnosť dovolania aj z ust. § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP žalobkyňa namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Odvolací súd sa nezaoberal intenzitou zásahov je vlastníckych práv jednotlivých strán sporu. Žiadnym spôsobom sa nesnažil kompenzovať zásah do vlastníckeho práva žalobkyne tým, že by jej v súlade s dobrými mravmi a s ohľadom na špecifiká skutkového stavu i postavenia žalobkyne umožnil bezodplatný vstup do verejného prístavu Bratislava, ktorý je nevyhnutný na vykonávanie činností žalobkyne v zmysle zákona o vnútrozemskej plavbe, a užívanie pozemných komunikácií, ktoré predstavujú jediný prístup k jeho pozemkom vo verejnom prístave Bratislava. Ak mal odvolací súd za to, že vo veci je potrebné vykonať riadne dokazovanie a právne posúdenie, mal vec vrátiť súdu prvej inštancie, aby o veci opätovne konal a rozhodoval, resp. aby určil žalobkyni lehotu na podanie žaloby vo veci samej.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne v prvom rade poukázala na neprípustnosť dovolania, pokiaľ ide o nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Uviedla, že v danom prípade nie sú dané ani vady zmätočnosti, preto dovolanie žalobkyne nie je prípustné ani v zmysle ust. § 420 CSP. Odvolací súd sa dostatočne a zrozumiteľne vysporiadal s otázkou (ne)splnenia predpokladov pre nariadenie neodkladného opatrenia, ktorou sa zaoberal ako primárnou. Zo strany odvolacieho súdu nebola porušená ani zásada iura novit curia. Žalobkyňa mala v odvolacom konaní možnosť vyjadriť sa. Odvolací súd dospel k správne záveru, že má právomoc vo veci konať a rozhodnúť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, [písm. a)], ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces [písm. f)].

8. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017 uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

9. V prípade dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti rozhodnutia podľa § 420 CSP dovolací súd v prvom rade skúma, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

10. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia v predmetnej veci bol podaný samostatne a súdy o ňom rozhodli ako o samostatnom predmete konania, bez následne prebiehajúceho konania vo veci samej. O nariadení neodkladného opatrenia podľa § 325 ods. 2 písm. g) a h) CSP, môže súd rozhodnúť ako o

samostatnom predmete konania, bez toho, aby na toto rozhodnutie nadväzovalo ešte konanie a rozhodovanie vo veci samej, tak ako tomu bolo aj v prejednávanej veci. Preto je v danom prípade voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podľa § 420 CSP prípustné.

Dovolací dôvod podľa § 420 písm. a) CSP

11. V zmysle § 420 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

12. Právomoc súdu je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každej inštancii (§ 161 ods. 1 CSP).

13. Všeobecne sa právomoc súdu posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie, pričom CSP vymedzuje právomoc súdov tak, že spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu (čl. 1 CSP). Ustanovenie § 3 CSP určuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon - čo vyplýva z § 4 CSP.

14. Nedostatok právomoci súdov je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 9, resp. § 10 ods. 1 CSP).

15. Pri riešení, či vec patrí do právomoci súdov, je nutné zaoberať sa otázkou, z akého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje v konaní ním uplatňovaný nárok (t. j. predmet konania), následne tento vzťah dôsledne analyzovať a nakoniec správne vyhodnotiť a posúdiť po právnej stránke. Za účelom zabezpečenia podkladov nevyhnutných pre tento postup ukladá zákon žalobcovi povinnosť uviesť vždy už v žalobe (resp. v návrhu) rozhodujúce skutočnosti. Tie majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov významných tak pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. právomoci, príslušnosti, procesnej subjektivity), ako aj pre prípadné posúdenie veci samej. Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť (ak ho predsa len v žalobe resp. v návrhu právne posúdi, súd daným posúdením nie je viazaný). Je totiž vecou súdu, aby v zmysle zásady „iura novit curia“ podal právnu kvalifikáciu uplatňovaného nároku. Pre analýzu právneho vzťahu strán a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý žalobca vyvodzuje z tohto právneho vzťahu, je tak rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú povahu majú práva a povinnosti strán tvoriace obsah právneho vzťahu.

16. Z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyplýva, že žalobkyňa uplatnila nárok týkajúci sa užívania pozemných komunikácií a spevnených plôch vo vlastníctve žalovanej nachádzajúcich sa vo verejnom prístave Bratislava na pozemkoch patriacich žalobkyňi. Žalobkyňa v priebehu konania viedla polemiku o verejnom resp. neverejnom charaktere týchto pozemných komunikácií.

17. Práve správne zodpovedanie tejto otázky je kľúčové pre prijatie záveru o (ne)dostatku právomoci danú vec prejednať a rozhodnúť.

18. Podľa § 22 ods. 1 cestného zákona účelové cesty slúžia spojeniu jednotlivých výrobných závodov alebo jednotlivých objektov a nehnuteľností s ostatnými pozemnými komunikáciami alebo

komunikačným účelom v uzavretých priestoroch alebo objektoch.

19. Podľa § 22 ods. 3 cestného zákona účelové cesty sa členia na verejné a neverejné. Účelové cesty v uzavretých priestoroch alebo objektoch sú neverejné. Verejnú účelovú cestu môže príslušná obec vyhlásiť za neverejnú len so súhlasom jej vlastníka.

20. Žalobkyňa nedostatok právomoci súdu oprela o tvrdenie, že žalovaná vo vzťahu k pozemným komunikáciám predložila v konaní ako dôkazy kolaudačné rozhodnutia, z ktorých za žiadnych okolností nevyplyva, či boli pozemné komunikácie kolaudované ako verejné, resp. neverejné. Poukázala i na odpoveď Magistrátu Hlavného mesta Slovenskej republiky (č. l. 30 súdneho spisu), z ktorej vyplýva, že predmetné komunikácie Mesto Bratislava nevyhlásilo za neverejné.

21. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 21. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 689/2017 vyslovil, že úprava užívania verejnej komunikácie je svojou povahou verejnoprávne oprávnenie upravené osobitným predpisom, preto o využívaní a úprave práv a povinností vo vzťahu k verejnej komunikácii je oprávnený a povinný rozhodnúť príslušný správny orgán, a nie všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby. Toto rozhodnutie bolo publikované i v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 72/2017.

22. Z toho vyplýva, že do právomoci všeobecných súdov v rámci súkromnoprávnej žaloby nespadá rozhodovanie o návrhu, ktorý sa týka využívania či úpravy práv a povinností vo vzťahu k verejnej komunikácii, vrátane verejnej účelovej komunikácie (cesty). Povedané inak, právomoc všeobecného súdu by nebola daná, ak by predmetom konania bolo užívanie verejnej účelovej cesty. O taký prípad v posudzovanej veci nejde.

23. V danom prípade z obsahu spisu vyplynulo, že pozemné komunikácie sa nachádzajú v uzavretom areáli verejného prístavu Bratislava. Žalobkyňa, ktorá tvrdila ich verejný charakter, tento v konaní nepreukázala. V tejto súvislosti neobstojí ani polemika o pravdepodobnom zámere štátu kolaudovať predmetné komunikácie ako verejné, či odkaz na kolaudačné rozhodnutia predložené žalovanou, pretože zo žiadneho ustanovenia cestného zákona nevyplyva, že by charakter ciest malo určovať kolaudačné rozhodnutie. Verejný charakter predmetných komunikácií nemožno vyvodiť ani z listu Magistrátu Hlavného mesta Slovenskej republiky (č. l. 30 súdneho spisu), ktorý vo svojej odpovedi na žiadosť žalobkyne uviedol, že Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava nevyhlásilo areálové komunikácie vo vlastníctve žalovanej za neverejné. Z formulácie odpovede je zrejmé, že pozemné komunikácie sa nachádzajú v uzavretom areáli („areálové komunikácie“), pričom tieto majú ex lege neverejný charakter, a preto zo strany Hlavného mesta Slovenskej republiky takýto postup ani potenciálne neprichádzal do úvahy (§ 22 ods. 3 druhá a tretia veta cestného zákona).

24. S poukazom na cit. ustanovenia cestného zákona preto nemožno prijať iný záver než ten, že v danom prípade pozemné komunikácie vo vlastníctve žalovanej sú neverejnými účelovými cestami, o ktorých využívaní a úprave práv a povinností k nim je oprávnený konať a rozhodnúť všeobecný súd v rámci súkromnoprávnej žaloby.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že bolo rozhodnuté o veci, ktorá nepatrí právomoci súdov. Prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. a) CSP nevyplyva a dovolanie žalobkyne je v tejto časti neprípustné.

Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP

26. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

27. Dovolateľka v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu vytýkala najmä nedostatky v odôvodnení uznesenia odvolacieho súdu, selektívne hodnotenie dôkazov a skutočností, ako i postup v rozpore so zásadou iura novit curia. Žalobkyňa ďalej namietala, že odvolací súd rozhodol bez toho, aby jej umožnil vyjadriť sa k vyjadreniu žalovanej v odvolacom konaní.

28. Najvyšší súd konštantne pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

29. Dovolací súd cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k žalobkyňou namietaným procesným vadám, pričom tieto v procesnom postupe odvolacieho súdu nezistil. K tomu uvádza nasledovné.

30. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). Len náležité odôvodnené súdne rozhodnutie sa stáva interpretačným nástrojom súdnej autority k zabezpečeniu spravodlivosti. V tejto súvislosti žalobkyňa v dovolaní namietala, že uznesenie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, lebo v ňom absentuje vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami odvolacieho súdu pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Odvolací súd podľa žalobkyne najmä nezohľadnil podstatné skutkové okolnosti a osobitosti danej veci.

31. V prvom rade je potrebné mať na pamäti, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok.

32. Podľa ústavného súdu, zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

33. Dovolací súd konštatuje, že v danom prípade má odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o taký prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces. Odvolací súd odôvodnil zmeňujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania žalovanej, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov strán sporu, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo (na rozdiel od súdu prvej inštancie) v danom prípade dospel k záveru, že neboli naplnené predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. najmä body 51. až 65.) nevyplýva rozpornosť, nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu sa

vyporadúva so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami a myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené v procese osvedčovania dôvodnosti návrhu žalobkyne, ale tiež na právne závery, ktoré prijal (§ 220 ods. 2 CSP).

34. V odôvodnení svojho rozhodnutia prihladol odvolací súd na všetky pre vec podstatné skutočnosti. Zohľadnil, že cesty vo vlastníctve žalovanej sa nachádzajú v oplotenom areáli nákladného prístavu v rámci vymedzeného územného obvodu verejného prístavu Bratislava. V konaní nemal za osvedčené, že by žalovaná bránila žalobkyni vo vstupe alebo vjazde do verejného prístavu Bratislava, prístupe na pozemky a stavby vo vlastníctve žalobkyne, alebo jej bránila vo vykonávaní činnosti prevádzkovateľa verejného prístavu Bratislava. Uviedol, že za bránenie nemožno považovať požiadavku žalovanej na zaplatenie odplaty za užívanie infraštruktúry v jej vlastníctve, ako ani to, že žalobkyni vznikajú zvýšené náklady na podnikateľskú činnosť.

34.1. Odvolací súd vzal do úvahy, že žalobkyňa sa domáhala nároku na bezodplatný vstup, odchod, odjazd, prechod, prejazd a užívanie pozemných komunikácií a spevnených plôch a uloženia povinnosti žalovanej zdržať sa uplatnenia akejkoľvek odplaty za užívanie infraštruktúry vo vzťahu k žalobkyni a tretím osobám, ktoré by od nej odvodzovali svoje bližšie nešpecifikované práva. Žalobkyňa ale v konaní neosvedčila, že komunikácie vo vlastníctve žalovanej majú charakter verejných komunikácií, na ktoré by sa vzťahovalo právo všeobecného užívania. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal, že právne predpisy nezakladajú právo vlastníka pozemku užívať stavbu na tomto pozemku, ak patrí osobe odlišnej od vlastníka pozemku, a nepatrí jej ani právo ju užívať bezodplatne. Takýto hmotnoprávny vzťah vlastníka pozemku k stavbe vo vlastníctve inej osoby nie je možné založiť neodkladným opatrením, ktoré je prostriedkom procesného práva.

35. Je tiež zrejmé, že odvolací súd pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia vzal do úvahy, že všetky pozemné komunikácie a spevnené plochy sú postavené na pozemkoch vo vlastníctve žalobkyne, ako aj skutočnosť, že žalobkyňa trpí ich umiestnenie na svojich pozemkoch a žiadnym spôsobom žalovanej ich užívanie neznemožňuje. V tejto súvislosti uviedol, že na pozemkoch žalobkyne je zriadené vecné bremeno v prospech žalovanej ako oprávnenej z vecného bremena a ako výlučného vlastníka účelových komunikácií a ich súčastí, železničných tratí, vlečiek a ich súčastí, manipulačných a skladových plôch a ostatných inžinierskych sietí, spočívajúce v práve mať tieto stavby zriadené na týchto pozemkoch a užívať ich v súlade s ich účelovým určením. Žalobkyňa nadobudla pozemky od svojho právneho predchodcu s plným vedomím, že sú zastavané komunikáciami žalovanej a zaťažené vecným bremenom s týmto obsahom, za ktoré bola vyplatená jednorazová odplata, a ktoré preto nebude môcť nikdy v budúcnosti reálne užívať. Žalobkyňa si rovnako v čase nadobúdania pozemkov musela byť vedomá, že zmluvný vzťah so žalovanou zo zmluvy o zriadení vecného bremena neupravoval vzájomné vzťahy medzi stranami týkajúce sa užívania stavieb žalovanej postavených na zaťažených pozemkoch žalobkyne.

36. Odvolací súd ako dôvod pre vyhovieť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nevidel ani skutočnosť, že právny predchodca žalobkyne zriadil pre žalovanú vecné bremeno za nízku jednorazovú odplatu. V tejto súvislosti odvolací súd upriamuje pozornosť žalobkyne najmä na bod 61. odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorom odvolací súd prihladol aj na existenciu Nájomnej zmluvy č. 19/2002 a jej vplyv na žalobkyňou uplatňovaný nárok.

37. Pokiaľ ide o argumentáciu žalobkyne, že strany medzi sebou zaviedli prax, ktorá spočívala v možnosti bezodplatného užívania pozemných komunikácií a spevnených plôch vo vlastníctve žalovanej, odvolací súd sa s týmto tvrdením vysporiadal v bode 63. odôvodnenia napadnutého uznesenia, z ktorého vyplýva, že medzi stranami existovala Dohoda o spoločnom užívaní vnútro-areálových komunikácií a mostov č. 004/2015/VTÚ z 30. marca 2015 a táto dohoda upravovala odplatné užívanie komunikácií vo vlastníctve žalovanej, ako aj to, že medzi stranami sa vedú, resp. viedli mimosúdne rokovania o zmluvnej úprave užívania komunikácií, ktorých obsahom nemal byť bezodplatný režim ich užívania.

38. Naopak, z odôvodnenia napadnutého uznesenia, nevyplýva, že by odvolací súd porušil zásadu iura

novit curia. Odvolací súd nepožadoval, aby žalobkyňa dokazovala obsah právnych predpisov. Žalobkyňa svoj návrh odôvodňovala tým, že žalovaná spoplatnením užívania pozemných komunikácií a spevnených plôch vo verejnom prístave neprimerane sťažuje vykonávanie činností žalobkyne ako prevádzkovateľa verejného prístavu podľa zákona o vnútrozemskej plavbe. Podľa odvolacieho súdu pre nariadenie neodkladného opatrenia takáto všeobecná formulácia nepostačuje. Hoci existenciu, platnosť, ako aj obsah právnych predpisov nie je potrebné dokazovať (§ 186 CSP), nemožno opomínať procesnú povinnosť navrhovateľa úplne opísať v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhodujúce skutočnosti odôvodňujúce potrebu neodkladnej úpravy pomerov, vrátane skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Preto možno prisvedčiť argumentácii odvolacieho súdu, že všeobecný odkaz na obsah právnych predpisov v tejto súvislosti nepostačuje.

39. V danom prípade odvolací súd uzavrel, že podstata sporu medzi stranami v skutočnosti vyplýva z vyriešenia právnej otázky, či žalovaná má alebo nemá z hmotného práva nárok na protihodnotu za užívanie infraštruktúry v jej vlastníctve. Táto otázka sa podľa názoru odvolacieho súdu nedá vyriešiť bez vykonania riadneho dokazovania a právneho posúdenia v rámci inštitútu neodkladného opatrenia, ktoré nahrádza vec samu.

40. Úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení je zistiť na základe dostupných dôkazných prostriedkov najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, a to bez potreby dodržania formalizovaného postupu štandardného procesného dokazovania, a na podklade osvedčených skutočností následne vo veci rozhodnúť.

41. V prípade neodkladného opatrenia ide o procesný inštitút, ktorý má osobitný charakter vyznačujúci sa najmä nevyhnutnosťou jeho nariadenia. Povinnosťou navrhovateľa je v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia opísať rozhodujúce skutočnosti, ktoré hodnoverne osvedčujú dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Z pojmu "osvedčenie dôvodnosti" vyplýva, že v danom prípade ide o rozhodovanie súdu bez nutnosti vykonať dokazovanie, ako aj bez povinnosti zisťovať všetky konkrétne skutočnosti, ktoré je potrebné verifikovať pri vydávaní rozhodnutia vo veci samej (k tomu pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 06. septembra 2021 sp. zn. I. ÚS 358/2021, publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 95/2021).

42. Súd o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia rozhoduje spravidla v lehote 30 dní. Táto pomerne krátka zákonná lehota neumožňuje, aby súd vykonal riadne dokazovanie a nariaďoval pojednávanie. Riadne dokazovanie v zmysle § 185 a nasl. CSP súd nevykonáva a pri rozhodovaní vychádza z obsahu návrhu a zo skutočností, ktoré boli v súvislosti s podaným návrhom osvedčené (k tomu sa obdobne vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. augusta 2020, sp. zn. III. ÚS 294/2020).

43. Ak je vo veci potrebné vykonať riadne dokazovanie, nemožno uvažovať nad aplikáciou tohto osobitného, zrýchleného procesného postupu. Všeobecný súd nariadi neodkladné opatrenie len v prípade, ak z návrhu na jeho nariadenie vyplývajú skutočnosti hodnoverne osvedčujúce bezodkladnú potrebu úpravy pomerov, ako aj dôvodnosť a trvanie nároku. V opačnom prípade návrh zamietne, lebo nie sú splnené podmienky na jeho nariadenie. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia jednoznačne a zrozumiteľne vyplýva, ktoré konkrétne skutočnosti viedli odvolací súd k záveru, že v danom prípade neboli osvedčené predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré by konzumovalo vec samu. Je zrejmé, že v danom prípade by podľa odvolacieho súdu bolo potrebné vykonať riadne a rozsiahle dokazovanie, ktoré by presiahlo účel konania o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

44. Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom

skutkovým. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

45. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti (či formálnosti) alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06). Z rozhodnutia odvolacieho súdu dostatočne zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom vyplývajú dôvody, ktoré odvolací súd viedli k rozhodnutiu o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia; odvolací súd konštatoval nenaplnenie predpokladov pre jeho vydanie.

46. Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov. Každá strana musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkami predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby boli vypočuté jej argumenty a návrhy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 31/2016, III. ÚS 32/2015, I. ÚS 276/2016, I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013). Požiadavka kontradiktórnosti konania sa v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva chápe čisto formálne. Z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu (m. m. I. ÚS 230/03, II. ÚS 249/2012).

47. Európsky súd pre ľudské práva vyslovil, že aj v odvolacom konaní musí byť účastníkovi konania daná možnosť vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany. Požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvoinštančné (predtým prvostupňové; pozn.) konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru (porov. rozsudok z 13. januára 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike).

48. Podľa § 374 ods. 1 CSP súd prvej inštancie doručí odvolateľovi vyjadrenie k odvolaniu a umožní mu vyjadriť sa k nemu najneskôr v lehote desať dní od doručenia. K vyjadreniu odvolateľa podľa odseku 1 môže protistrana podať vyjadrenie v lehote desať dní od jej doručenia (§ 374 ods. 2 CSP). Podania podľa odsekov 1 a 2 doručí súd prvej inštancie ostatným subjektom (§ 374 ods. 3 veta prvá CSP).

49. V tejto súvislosti žalobkyňa v dovolaní namieta, že žalovanej bolo umožnené vyjadriť sa k vyjadreniu žalobkyne k odvolaniu žalovanej bez toho, aby to umožňoval CSP. Na druhej strane, odvolací súd neumožnil a znemožnil žalobkyni, aby sa vyjadrila k vyjadreniu žalovanej z 26. januára 2023 a k dôkazom, ktoré boli pripojené k tomuto vyjadreniu a ktoré boli zásadného charakteru. V tomto postupe odvolacieho súdu vidí porušenie práva na spravodlivý proces.

50. CSP vychádza z koncepcie, podľa ktorej má odvolateľ v odvolacom konaní vždy k dispozícii odvolanie a odvolaciu repliku a jeho protistrana vyjadrenie k odvolaniu a odvolaciu dupliku. Z princípu kontradiktórnosti konania vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie jeho odporcu právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť; nezáleží

pritom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie.

51. V systéme neúplnej apelácie je prostredníctvom uvedených úkonov zabezpečený adekvátny priestor na realizáciu individuálnych procesných práv v rámci odvolacieho konania. Povinnosťou súdu v kontradiktórnom spore je zabezpečiť formálne podmienky plnohodnotného výkonu základného práva na súdnu ochranu v súlade s predpismi upravujúcimi konanie pred súdom. Materiálna realizácia subjektívnych práv v rámci týchto procesných podmienok je výlučnou doménou sporových strán.

52. Z obsahu súdneho spisu najvyššiemu súdu vyplynulo, že odvolanie žalovanej bolo žalobkyni doručené 6. decembra 2022, o čom svedčí doručka na č. l. 414. Žalobkyňa sa k odvolaniu vyjadrila 16. januára 2023 (č. l. 422 a nasl. súdneho spisu). Vyjadrenie žalobkyne bolo doručené žalovanej na vedomie 19. januára 2023 (č. l. 466). Žalovaná sa v rámci odvolacej repliky, ktorá jej ako procesný úkon v odvolacom konaní patrí (porov. bod 46. tohto uznesenia) k vyjadreniu žalobkyne vyjadrila podaním z 1. februára 2023 (č. l. 468). Odvolacia replika žalovanej bola žalobkyni doručená 22. februára 2023 (č. l. 527). Odvolací súd vo veci rozhodol 9. marca 2023.

53. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd vytvoril žalobkyni dostatočný priestor pre realizáciu jej procesných práv v rámci odvolacieho konania. Žalobkyňa mala zachovanú 10-dňovú lehotu na poskytnutie odvolacej dupliky (§ 374 ods. 1, 2 CSP per analogiam). Odvolací súd preto nekonal procesne nesprávne, ak po uplynutí lehoty 10 dní od doručenia odvolacej repliky do dispozičnej sféry žalobkyne, vydal rozhodnutie. Žalobkyňa mala možnosť na odvoláciu repliku žalovanej včas zareagovať a vyjadriť sa k skutočnostiam a dôkazom uvádzaným žalovanou.

54. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súdu uzatvára, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, preto je dovolanie žalobkyne aj v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvod na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

Dovolací dôvod podľa § 421 CSP

55. Dovolateľka, vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania aj z ust. § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

56. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

57. V danom prípade malo byť predmetom dovolacieho prieskumu rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia. Odvolací súd uvedený výrok rozhodnutia zmenil tak, že návrh žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

58. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním je rozhodnutím, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia [§ 357 písm. d) CSP], nie je podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie proti tomuto rozhodnutiu procesne prípustné.

59. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

60. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.